

НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»

СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради
ННЦ «Інститут аграрної економіки».
Протокол № 2
від "23" лютого 2021 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННЦ Інститут аграрної економіки,
академік НААН

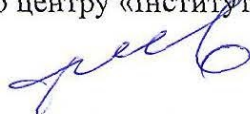
Ю.О. Дупенко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Економіка розвитку та міжнародна інтеграція»

Галузь знань	05 – соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітньо-наукова програма	Аграрна економіка
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Тип дисципліни	Основна

Кількість кредитів ECTS – (3)
Форма підсумкового контролю – залік
Форма навчання – очна, заочна
Мова викладання – українська

Розробник програми і викладач дисципліни:
Пугачов М.І. д.е.н., професор, академік НААН, заступник директора Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»

Передмова

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Економіка розвитку та міжнародна інтеграція» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки аспірантів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки із спеціальностей 051 Економіка.

Реалізація стратегічних цілей державної політики по забезпеченню входження України у світовий та європейський економічний простір потребує перегляду теоретичних і практичних положень щодо впливу міжнародної інтеграції на формування стратегії економічного розвитку та перспективи національної економіки. Насамперед це стосується аграрного сектору економіки, який займає важливе місце у глобальному світі.

Деталізація глобальної мети економічного розвитку країни забезпечується досягненням цілей галузевих чи функціональних підсистем агропродовольчої сфери в сукупності, розробляється науково-обґрунтована стратегія і тактика, конкретизована в заходах щодо її реалізації; встановлюються терміни і критерії досягнення проміжних орієнтирів. Формування системного розуміння у аспірантів суті процесів формування стратегії розвитку держави, з одного боку, дозволить підвищити ефективність функціонування аграрного сектору економіки, а з іншого – сприятиме зниженню витрат, які мають місце в його організації, забезпеченню довгострокового стійкого розвитку аграрного сектору економіки та покращенню взаємовідносин різних соціально-економічних суб'єктів у сучасних умовах глобальних викликів.

Ключові слова: стратегія розвитку, агропродовольчий комплекс, державне регулювання, інтеграція, національна економіка.

Міждисциплінарні зв'язки: «Методологія наукових досліджень», «Аграрна інтеграція та продовольча безпека», «Державне регулювання та бізнес-планування», «Аграрна політика і земельні відносини».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	05 – соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітньо-наукова програма	Аграрна економіка
Науковий ступінь	Доктор філософії
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Тип дисципліни	Основна

Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин:	90
• <i>Аудиторні</i>	8
• <i>Самостійна робота</i>	82
У складі аудиторних годин:	
• <i>Лекції</i>	4
• <i>Практичні (семінарські)</i>	4
Курс, на якому викладається дисципліна	
Вид підсумкового контролю	Залік

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ

Мета освоєння дисципліни «Економіка розвитку та міжнародна інтеграція» - формування кваліфікаційних знань, умінь, практичних навичок і компетенцій для подальшої професійної діяльності випускника в сфері теоретико-методологічного, науково-практичного та прикладного аналізу історичного досвіду, актуальної ситуації та можливих наслідків застосування державою та іншими суб'єктами економічної діяльності конкретних заходів впливу на експорт та імпорт сировинних і готових до вживання продуктів.

Завданнями освоєння дисципліни є:

систематизація основних теоретичних знань щодо міжнародної інтеграції, її переваг, режимів, з виділенням характерних особливостей експорту та імпорту продовольства;

- огляд регулювання національної економіки на сучасному етапі, його вплив на аграрну галузь України;

- формування в аспірантів компетентності до характеристики основних показників розвитку економіки країни та світі, в тому числі пов'язаних з експортом та імпортом;

- виокремлення етапів міжнародної інтеграції та оцінка їх впливу на лібералізацію торгівлі сільськогосподарською продукцією;

- формування в аспірантів здатності і навичок надання пропозицій щодо ймовірних сценаріїв розвитку економіки країни на основі масиву статистичних даних та отриманих результатів спостережень..

Дисципліна «Економіка розвитку та міжнародна інтеграція Аграрна інтеграція та продовольча безпека» являє собою основну дисципліну, за напрямом підготовки за спеціальністю 051 – Економіка. Основним завданням дисципліни є формування методологічно-прикладних положень економічного аналізу; набуття практичних навичок та умінь використання різних методів для статистичного аналізу та прогнозування умов розвитку аграрного сектору економіки країни у сучасних умовах трансформаційних процесів.

3. ОЧІКУВАННІ РЕЗУЛЬТАТИ

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- сучасну наукову методологію, нові методи дослідження;
- принципи організації і проведення науково-дослідницької роботи;
- понятійно-категоріальний апарат, основні наукові підходи та сучасні концепції аграрної інтеграції та продовольчої безпеки;

- актуальні особливості агропродовольчих секторів у країнах світу;
- систему існуючих інформаційних технологій;
- пріоритетні дослідження вітчизняних науковців та джерела зі статистичною і аналітичною інформацією міжнародних організацій з питань розвитку національної економіки та стратегій розвитку;

- загальні умови зовнішньої торгівлі в результаті набуття членства в СОТ та підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом;

- зарубіжний досвід регулювання аграрного сектору економіки;
- способи математичного моделювання прогнозів експорту та імпорту визначених видів сільськогосподарської продукції, здійснювати аналіз і коригування його результатів в межах дозволених змінних.

вміти:

- ефективно застосовувати здобутий науковий профіль у професійній діяльності;
- організувати самостійну і колективну науково-дослідну роботу;
- регулярно використовувати актуальні дані спеціалізованих міжнародних організацій щодо виробництва, торгівлі, споживання сільськогосподарської продукції та прогнозування розвитку глобального аграрного ринку;
- оцінити потенціал вітчизняного аграрного виробництва на основі історичної спрямованості та сучасних тенденцій функціонування з метою зниження залежності від імпорту;
- надавати релевантну інформацію, формулювати пропозиції і рекомендації для органів державної влади, місцевого самоврядування та галузевих підприємств з питань функціонування і регулювання агропродовольчих ринків та напрямків їх розвитку;
- використовувати у процесі виконання поставлених завдань прикладні економетричні засоби (кореляційно-регресійні, гравітаційні моделі).

володіти:

- здатністю до зміни соціокультурних і соціальних умов діяльності;
- навичками розробок завдань для виконавців, навичками розробки планів і технічних завдань для наукових досліджень;
- навичками прогнозування різних явищ, здійснювати їх якісний і кількісний аналіз;
- навичками застосування знань в сфері міжнародного аграрного ринку на практиці, навичками використання базового інструментарію оцінки впливу політичних рішень на вітчизняний агропродовольчий сектор.

Сформовані компетентності:

Вміння шукати публікації, дослідження, винаходи для аналізу і організації проведення власних наукових досліджень;

Реферувати наукову, технічну, методологічну, навчально–методичну, науково – популярну інформацію за даними напрямом дослідження;

Формулювати тему дослідження, визначити об’єкт, предмет, мету, завдання наукового дослідження;

Фіксувати, опрацьовувати та публікувати результати наукового дослідження.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити **ECTS**.

**4. СТРУКТУРА ТЕМАТИЧНОГО ПЛАНУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Економіка розвитку та міжнародна інтеграція»**

Назва тем	Кількість годин		
	Лекції	Семінарські	Самостійна робота
Тема 1. Базові категорії міжнародних стратегій економічного розвитку та середовище їх формування. Глобалізація і стратегії розвитку.	1	1	20
Тема 2. Варіативність макроекономічних політик та їх міжнародна координація. Місце аграрного сектору	1	1	20
Тема 3. Економічні стратегії країн різного рівня розвитку та макрорегіональних інтеграційних об'єднань	1	1	21
Тема 4. Форми та еволюція міжнародної економічної інтеграції. Перспективи економічної інтеграції України в Європейський Союз. Досвід інтеграційного розвитку в окремих регіонах світу	1	1	21
Всього	4	4	82

5. Теми самостійних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна, вечірня форма
1.	Тема 1. Детермінанти сучасного світового економічного розвитку. Суть та типологія моделей економічного розвитку країн, їх роль у державному управлінні	20
2.	Тема 2. Суть та зміст національних стратегій економічного розвитку, види стратегій, вимоги до стратегій та їх взаємозв'язок з обраною моделлю економічного розвитку	20
3.	Тема 3. Загальна характеристика структури середовища формування стратегій економічного розвитку. Світовий ринок та світове господарство як зовнішні фактори формування стратегій економічного розвитку. Внутрішні фактори формування стратегій економічного розвитку	21
4.	Тема 4. Форми та види міжнародної економічної інтеграції та їх врахування у національних стратегіях. Стратегії горизонтальної та вертикальної міжнародної економічної інтеграції	21

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

За навчальним планом на індивідуальну роботу відводиться 82 годин.

Підготовка до контрольних заходів 6 годин.

Опрацювання окремих тем, які не викладають на лекціях.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними методами навчання, що використовуються в процесі викладання навчальної дисципліни «Економіка розвитку та міжнародна інтеграція» є:

метод передачі і сприйняття навчальної інформації, пробудження наукового інтересу (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, спостереження);

метод практичного засвоєння курсу з допомогою складання тестових завдань, вирішення задач та ситуацій з метою набування умінь і практичних навичок (практична робота, справи);

метод самостійного засвоєння аспірантами навчального матеріалу у вигляді складання тестів, вирішення облікових задач, написання наукових робіт на підставі самостійно опрацьованої базової літератури та додаткових джерел інформації (в тому числі законодавчих актів) з метою конкретизації й поглиблення базових знань, необхідних умінь та практичних навичок (самостійна робота).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється опитуванням на практичних заняттях. Засобами підсумкового контролю є представлення розрахункової роботи, складання заліку.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Поточне оцінювання	Підсумковий контроль	Сума
60	40	100

Для досягнення зазначених вище цілей цикл аудиторних навчальних занять обов'язково повинен доповнюватися самостійною роботою аспірантів.

Структура програми курсу тематичний план навчальну та робочу програми, орієнтований перелік питань для проміжного і підсумкового контролю, рекомендованої літератури.

Тематичний план: дисципліни розраховані на загальну кількість годин – 90; з них 4 год. лекційних, 4 – семінарських і 82 годин самостійної роботи.

Навчальна програма містить перелік тем, що розглядаються в межах курсу та їх короткий зміст.

Робота програми курсу складається з плану лекційних занять та вказівок до самостійної роботи. Крім того, до програми включено навчальні ситуаційні справи, які охоплюють проблематику лекцій. Програма містить перелік літературних джерел.

10. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	EX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	E	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Економіка розвитку та міжнародна інтеграція» включає:

- 1) Методичні рекомендації до вивчення дисципліни.
- 2) Опорний конспект лекцій.
- 3) Навчальні посібники, який містить ілюстративні матеріали та матеріали математичних формул, приклади розв'язування, а також практичні завдання для самостійної роботи аспіранта.
- 4) Нормативні документи.

Рекомендована література

Основна література:

1. Адаптаційно-інтеграційні механізми управління інноваційними процесами в економіці / [Аванесова Н.А. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Прохорової В.В. Харків : Вид-во Іванченка І.С., 2019. 299
2. Борисова Т.М. Міжнародна економічна конкуренція. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 231 с.
3. Бурлай Т.В. Соціально-економічна конвергенція: теорія та практика. Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2019. 363 с.
4. Бойко В. І. Продовольча безпека України в контексті глобалізації проблеми. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2007. 30 с.
5. Геєць В.М., Мазаракі А.А. та ін. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) / [В.М. Геєць та ін.] ; за ред. А.А. Мазаракі. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 279 с.
6. Державна підтримка сільського господарства України в умовах СОТ. URL: <http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/COT/ukr/983.html>
7. Економічна складова Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління / під ред. І. Бураковського, В. Мовчан; Інститут економічних досліджень і політичних консультацій. – К., 2014. – 140 с.
8. Калетнік Г.М. Державне регулювання економіки. К. : Хай-Тек Прес. 2011. 427 с.
9. Карасьова Н.А. Розвиток експортоорієнтованої діяльності аграрного сектора економіки : дис... доктора екон. наук : спец 08.00.03. ННЦ «ІАЕ». К., 2017. 424 с.
10. Кьостер Ульріх. Основи аналізу аграрного ринку / Наук. ред. пер. О. Нів'євський. – К.: Видавництво АДЕФ-Україна, 2012. – 486 с.
11. Мельник Л.Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій): підручник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 463 с.
12. Михасюк І. Р. Державне регулювання економіки в умовах глобалізації / І. Р. Михасюк, З. М. Залога, О. Є. Сухай ; за наук. Ред. І. Р. Михасюка. Львів : НВФ «Українські технології», 2010. 320с.
13. Розвиток економіки сільського господарства України в 2011-2015 рр. : наукова доповідь / Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» [Гадзало Я.М., Лупенко Ю.О., Пугачов М.І. та ін.]; за ред. Ю.О. Лупенка. К.: ННЦ «ІАЕ», 2016. 546 с.
14. Регулювання аграрного сектору економіки України в умовах євроінтеграції / за ред. Діброви А. Д., Андрієвського В. Є.; Національний університет біоресурсів і природокористування України, Інститут розвитку аграрних ринків. К., 2014. 572 с.
15. Світова економіка [А. П. Голиков та ін.]; за ред. проф. А. П. Голикова, проф. О. А. Довгаль. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 265 с.

16. Соціально-економічні засади формування економічної системи України : колект. монографія / за ред. Непочатенко О.О. Умань : Сочінський М.М. [вид.], 2019. 275 с.

17. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: історія, теорія, політика. Київ: Либідь, 2019. 958 с.

18. Blockchain for Agriculture and Food / Brewster C., Ge L., Spek J., Smeenk A., Top J. Wageningen Economic Research REPORT 2017-112. Wageningen. 2017. 38 p.

Інформаційні ресурси

1. Державна митна служба України. URL : <https://customs.gov.ua>
2. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Закон України «Про Митний тариф України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text>
4. Методика визначення основних індикаторів продовольчої безпеки. Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2007 р. № 1379. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
5. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12/print1455535128523437>.
6. Eurostat. URL : <https://ec.europa.eu/eurostat>
7. FAOSTAT. URL : <http://faostat.fao.org>
8. World Trade Organization. URL : <https://www.wto.org>